

Обговорено та рекомендовано до використання у освітньому процесі на засіданні кафедри хореографічних та мистецьких дисциплін (протокол № 7 від 30.06.2025 р.)

Обговорено та затверджено на засіданні Вченої ради КМАТ імені Сержа Лифаря (протокол № 5 від 30.06.2025 р.).

Укладач:

Білаш О. С., доцент, заслужений працівник культури України, доцент кафедри хореографічних та мистецьких дисциплін КМАТ імені Сержа Лифаря.

Викладачі:

Нестеров О. М., заслужений артист України, доцент кафедри хореографічних та мистецьких дисциплін КМАТ імені Сержа Лифаря;

Прянічников В. В., старший викладач кафедри хореографічних та мистецьких дисциплін КМАТ імені Сержа Лифаря.

Мистецтво балетмейстера. Робоча програма освітнього компонента підготовки бакалавра. / укладач: Білаш О. С – К.: КМАТ імені Сержа Лифаря, 2025 р. – 42 с.

© КМАТ імені Сержа Лифаря, 2025

ЗМІСТ

1. Опис освітнього компонента.....	4
2. Мета та завдання освітнього компонента.....	5
3. Програма освітнього компонента.....	8
4. Структура освітнього компонента.....	29
5. Теми практичних занять.....	30
6. Теми індивідуальних занять.....	30
7. Теми для самостійного опрацювання.....	30
8. Методи та форми навчання.....	31
9. Методи та форми контролю.....	31
10. Питання та практичні завдання до заліку та іспиту.....	31
11. Оцінювання результатів навчання.....	32
12. Методичне забезпечення.....	38
13. Рекомендована література.....	39

1. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 8	Галузь знань 02 Культура і мистецтво Спеціальність 024 Хореографія	Нормативна
		Денна форма навчання
		Рік підготовки
		3-й
		Семестр V - VI -й
Загальна кількість годин – 240	Перший (бакалаврський) рівень	Лекції
		12
		Практичні
		124
		Семінарські
		Лабораторні
		Самостійна робота
		96
	Індивідуальні заняття	
	8	
	Вид контролю: залік: V сем; екзамен: VI – й сем.	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання - 60% / 40%.

2. Мета та завдання освітнього компонента

Мета освітнього компонента. Ознайомити здобувачів освіти із сутністю та змістом балетмейстерської професії, її творчими функціями та сферою діяльності; сформувати цілісне уявлення про хореографію як вид мистецтва та її взаємодію з іншими художніми практиками; розкрити можливості міжвидового синтезу в хореографії; забезпечити засвоєння основних законів драматургії та методів їх застосування у хореографічному творі; сприяти осягненню принципів композиції та взаємодії її структурних компонентів; сформувати практичні навички створення хореографічних композицій різних форм і жанрів.

Основні завдання вивчення освітнього компонента:

- засвоєння теоретичних знань курсу;
- оволодіння загальними закономірностями композиторського мислення в хореографії;
- розвиток здатності мислити хореографічними образами та формування «професійного погляду» як необхідної умови творчого осмислення й інтерпретації навколишньої дійсності;
- набуття навичок емоційно-образного сприйняття музики, уміння самостійно аналізувати її інтонаційно-ритмічну структуру та віднаходити адекватні хореографічні засоби вираження, відповідно до змісту, форми та стилю музичного твору;
- оволодіння навичками застосування лексики класичного, характерного, народно-сценічного та сучасних форм танцю (джаз, модерн, контемпорарі тощо) та її трансформації у хореографічних постановках.

Вимоги до результатів навчання

Здобувач освіти повинен **знати**:

- специфіку хореографії як виду мистецтва, її виду й жанрову структуру;
- основи драматургії хореографічного твору;
- принципи побудови хореографічної композиції;
- засоби створення художнього образу в хореографії;
- хореографічні та музично-хореографічні форми;
- специфіку балету як музично-театрального жанру;
- функції балетмейстера у різних сферах професійної діяльності.

Здобувач освіти повинен **уміти**:

- працювати творчо та самостійно;
- аналізувати ідейно-тематичний зміст, форму, жанр і видову приналежність хореографічного твору;
- опрацьовувати музичний матеріал і визначати його драматургічні особливості;

- застосовувати закони драматургії у власних постановках;
- створювати літературно-драматургічну основу хореографічного твору;
- розробляти та нотувати хореографічний текст і композиційний рисунок танцю;
- ефективно співпрацювати з художником, композитором, концертмейстером, диригентом та іншими учасниками творчого процесу;
- організовувати роботу з виконавцями та проводити репетиції різних типів і форм, проводити репетиції різних видів.

Опанування освітнім компонентом сприяє формуванню наступних спеціальних (фахових) компетентностей:

Спеціальні компетентності (СК):

СК02. Здатність аналізувати основні етапи, виявляти закономірності історичного розвитку мистецтв, стильові особливості, види і жанри, основні принципи координації історико-стильових періодів світової художньої культури.

СК03. Здатність застосовувати теорію та сучасні практики хореографічного мистецтва, усвідомлення його як специфічного творчого відображення дійсності, проєктування художньої реальності в хореографічних образах.

СК05. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків для забезпечення освітнього процесу в початкових, профільних, фахових закладах освіти.

СК07. Здатність використовувати інтелектуальний потенціал, професійні знання, креативний підхід до розв'язання завдань та вирішення проблем в сфері професійної діяльності.

СК08. Здатність сприймати новітні концепції, усвідомлювати багатоманітність сучасних танцювальних практик, необхідність їх осмислення та інтегрування в актуальний контекст з врахуванням вітчизняної та світової культурної спадщини.

СК09. Здатність збирати, обробляти, аналізувати, синтезувати та інтерпретувати художню інформацію з метою створення хореографічної композиції.

СК 10. Здатність застосовувати традиційні й альтернативні інноваційні технології (відео-, TV-, цифрове, медіа- мистецтва і т. ін.) в процесі створення мистецького проєкту, його реалізації та презентації.

СК11. Здатність здійснювати репетиційну діяльність, ставити та вирішувати професійні завдання, творчо співпрацювати з учасниками творчого процесу.

Опанування освітнім компонентом сприяє наступним **результатам навчання:**

ПР07. Знати і розуміти історію мистецтв на рівні, необхідному для застосування виражально-зображальних засобів відповідно до стилю, виду, жанру хореографічного проекту.

ПР08. Розуміти хореографію як мистецький феномен, розрізняти основні тенденції її розвитку, класифікувати види, напрями, стилі хореографії.

ПР10. Розуміти хореографію як засіб ствердження національної самосвідомості та ідентичності.

ПР12. Відшукувати необхідну інформацію, критично аналізувати і творчо переосмислювати її та застосовувати в процесі виробничої діяльності.

ПР13. Розуміти і вміти застосовувати на практиці сучасні стратегії збереження та примноження культурної спадщини у сфері хореографічного мистецтва.

ПР14. Володіти принципами створення хореографічного твору, реалізуючи практичне втілення творчого задуму відповідно до особистісних якостей автора.

ПР 15 Мати навички використання традиційних та інноваційних методик викладання фахових дисциплін.

ПР16. Аналізувати і оцінювати результати педагогічної, асистентсько-балетмейстерської, виконавської, організаційної діяльності.

Порівняльна таблиця узгодженості тем ОК із СК та ПР

Тема	СК	ПР	Відображення в тематиці
Тема 18. Художньо-образна та сюжетна основа хореографічної композиції	СК02, СК03, СК07, СК08, СК09	ПР07, ПР08, ПР10, ПР12, ПР14	Формування художнього задуму хореографічного твору, усвідомлення образної та сюжетної природи танцю, аналіз стилістичних і жанрових особливостей, розвиток навичок інтерпретації художньої ідеї у пластичній формі.
Тема 19. Композиційно-драматургічний план танцювального твору (лібрето)	СК02, СК03, СК05, СК07, СК09	ПР07, ПР12, ПР14, ПР16	Опанування принципів драматургічного мислення в хореографії, вміння структурувати творчий задум, логічно вибудовувати розвиток дії та взаємодію компонентів хореографічної композиції.
Тема 20. Змістово-сюжетна організація хореографічної композиції	СК02, СК03, СК08, СК09	ПР07, ПР08, ПР10, ПР12, ПР14	Розкриття закономірностей побудови змісту й сюжету танцювального твору, формування цілісного художнього образу, поєднання драматургії, музики та пластики у хореографічній формі.
Тема 21. Сюжетний (дієвий) танець	СК02, СК03, СК07, СК08, СК11	ПР07, ПР08, ПР10, ПР14, ПР16	Усвідомлення специфіки сюжетного танцю як форми сценічної дії, розвиток навичок створення пластичної драматургії, роботи з персонажем, конфліктом і розвитком дії у хореографічному творі.

Тема	СК	ПР	Відображення в тематиці
Тема 22. Постановочна робота сюжетного (дієвого) танцю	СК03, СК07, СК09, СК10, СК11	ПР12, ПР14, ПР15, ПР16	Формування практичних умінь постановочної діяльності: реалізація художнього задуму, організація репетиційного процесу, використання традиційних і інноваційних засобів у створенні сюжетного хореографічного твору.

Подана таблиця узгодження відображає логічний і змістовий зв'язок тем **18–22 освітнього компонента «Мистецтво балетмейстера»** зі спеціальними компетентностями (СК) та програмними результатами навчання (ПР) у контексті формування професійної готовності майбутнього хореографа-балетмейстера до самостійної творчої та постановочної діяльності. Зазначені теми зосереджені на поглибленні розуміння хореографічної композиції як художньо-драматургічної системи, у якій образна і сюжетна основа, музика, пластика та сценічна дія перебувають у нерозривній єдності.

Узгодження з **СК02, СК03, СК08, СК09** забезпечує аналітичне осмислення стильових, жанрових і драматургічних закономірностей хореографічного мистецтва, розвиток здатності інтерпретувати художню інформацію, формувати й реалізовувати хореографічні образи з урахуванням історико-культурного та сучасного мистецького контексту. Компетентності **СК07, СК10, СК11** реалізуються через організацію творчого та репетиційного процесу, застосування інноваційних технологій і медіазасобів, а також через практичну постановочну роботу над сюжетним (дієвим) танцем у співпраці з учасниками творчого колективу.

Програмні результати навчання **ПР07–ПР16** відображають послідовний перехід від теоретичного розуміння історії та феномену хореографії до практичного втілення творчого задуму: розроблення художньо-образної та сюжетної основи твору, створення композиційно-драматургічного плану (лібрето), реалізації постановочного процесу та подальшого аналізу й оцінювання результатів балетмейстерської, виконавської й організаційної діяльності. У сукупності це забезпечує формування цілісної професійної компетентності здобувачів освіти та їхню готовність до самостійної творчої діяльності у сфері хореографічного мистецтва.

3. Програма освітнього компонента

РОЗДІЛ 7. ЛІТЕРАТУРНО-ДРАМАТУРГІЧНА ОСНОВА ХОРЕОГРАФІЇ

Тема 18. Художньо-образна та сюжетна основа хореографічної композиції.

Взаємозв'язок хореографії та літератури.

Розгляд літературного твору як основи для створення хореографічного задуму; специфіка перекладу словесного образу мовою руху.

Спорідненість хореографічного мистецтва з драматичним театром.

Спільність принципів драматургії, композиції та побудови сценічної дії; роль актора-танцівника як виконавця пластичного драматичного образу.

Пластично-виражальні засоби інтерпретації літературно-драматургічного матеріалу.

Використання танцювальної лексики, пантоміми, рисунку танцю, музичної драматургії та сценографії для створення образів і відтворення сюжетних подій.

Специфіка постановочної роботи над хореографічним твором за літературним сюжетом.

Етапи адаптації літературного матеріалу: визначення теми, ідеї й конфлікту; добір хореографічних засобів для сюжетного розвитку; побудова драматургічної структури танцю; створення характеристик персонажів у пластичній формі.

Практичні заняття

Мета: набуття навичок трансформації літературно-драматургічного задуму в хореографічну композицію.

Завдання

1. Визначити літературний твір, на основі якого буде здійснена хореографічна постановка.
2. Визначити основні епізоди літературного твору для реалізації хореографічної постановки.

Індивідуальне заняття

Мета: набуття навичок трансформації літературно-драматургічного задуму в хореографічну композицію.

Завдання

1. Визначити основні епізоди літературного твору, обраного для реалізації хореографічної постановки.

Запитання для самоперевірки

1. Як проявляється зв'язок літературного твору та п'єси драматичного театру?
2. Як проявляється зв'язок літературного твору та лібрето хореографічного твору?
3. Які існують пластично-виражальні засоби інтерпретації літературно-драматургічного матеріалу.?
4. У чому полягає специфіка постановчої роботи над хореографічним твором, створеним за літературним сюжетом?

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати літературу з теми заняття.
2. Переглянути виставу «Дама з камеліями» в Національній опері України.
3. Дослідити інші інтерпретації даного сюжету на балетній сцені.

Література:

Основна

1. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. Мистецтво балетмейстера: Навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 172 с.
2. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
3. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера: навчальний посібник для педагогічних університетів, закладів вищої освіти культури і мистецтв. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 157 с.
4. Загайкевич М. П. Драматургія балету. Київ : Наукова думка, 1978. 121 с.
5. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.
6. Кривохижа А. Гармонія танцю : методичний посібник з викладання курсу «Мистецтво балетмейстера» для хореографічних відділень педагогічних університетів. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. Винниченка, 2003. 100 с.
7. Кривохижа А. М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2012. 172 с.
8. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.

Тема 19. Композиційно-драматургічний план танцювального твору (лібрето).

Програма як літературна основа хореографічного твору містить виклад

сюжету, провідної ідеї, конфлікту та характеристик дійових осіб. Вона визначає змістовий каркас постановки й окреслює її драматургічний напрям.

Лібрето (з італ. «маленька книжечка») — це стисле й послідовне описання сюжету в програмі вистави, яке допомагає глядачу зрозуміти зміст і логіку сценічної дії.

Створення програми та лібрето хореографічного твору передбачає формування драматургічної структури, визначення теми, ідеї, подієвого розвитку та характерів персонажів як основи для подальшої хореографічної інтерпретації.

Практичні заняття

Мета: набуття навичок створення програми та композиції хореографічного твору, в основі якого сюжет, запозичений із літератури.

Завдання

1. Виконати розробку драматургії в обраному сюжеті.
2. Створити програму хореографічного твору.
3. Створити композицію твору.

Індивідуальне заняття

Мета: набуття навичок створення програми хореографічного твору, в основі якого сюжет, запозичений із літератури.

Завдання

1. Створити програму хореографічного твору.

Запитання для самоперевірки

1. З чого складається програма хореографічного твору?
2. Як перекладається з італійської мови термін «лібрето»?
3. Для кого створюється програма хореографічного твору?
4. Для кого створюється лібрето?
5. Поясніть різницю між програмою та лібрето хореографічного твору.

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати літературу з теми заняття.
2. Створіть міні-програму до авторської хореографічної композиції.
3. Напишіть лібрето до авторської хореографічної композиції.

Література:

Основна

1. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. Мистецтво балетмейстера: Навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 172 с.
2. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.

3. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера: навчальний посібник для педагогічних університетів, закладів вищої освіти культури і мистецтв. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 157 с.
4. Загайкевич М. П. Драматургія балету. Київ : Наукова думка, 1978. 121 с.
5. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.
6. Кривохижа А. Гармонія танцю : методичний посібник з викладання курсу «Мистецтво балетмейстера» для хореографічних відділень педагогічних університетів. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. Винниченка, 2003. 100 с.
7. Кривохижа А. М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2012. 172 с.
8. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ДО 7 РОЗДІЛУ

Питання (надати усну відповідь на питання за вибором викладача)

1. Як проявляється зв'язок літературного твору та п'єси драматичного театру?
2. Як проявляється зв'язок літературного твору та лібрето хореографічного твору?
3. Які існують пластично-виражальні засоби інтерпретації літературно-драматургічного матеріалу.?
4. У чому полягає специфіка постановчої роботи над хореографічним твором, створеним за літературним сюжетом?
5. З чого складається програма хореографічного твору?
6. Як перекладається з італійської мови термін «лібрето»?
7. Для кого створюється програма хореографічного твору?
8. Для кого створюється лібрето?
9. Поясніть різницю між програмою та лібрето хореографічного твору.

Практичне завдання:

Представити розроблену власну програму та лібрето майбутнього хореографічного твору.

РОЗДІЛ 8. ЗМІСТ І СЮЖЕТ ХОРЕОГРАФІЧНОГО ТВОРУ

Тема 20. Змістово-сюжетна організація хореографічної композиції.

Поняття «зміст хореографічного твору» та «сюжет хореографічного твору».

Зміст хореографічного твору охоплює основну ідею, емоційно-образний лад та художнє трактування теми. Сюжет — це послідовність подій, ситуацій і взаємодій персонажів, що розкривають характер дійових осіб та формують драматургічний розвиток.

Сюжет концертного номера.

У концертному номері сюжет визначає його зміст, тобто логіку та динаміку подій, які допомагають розкрити характери, стани та мотиви персонажів, навіть у лаконічній формі малої хореографічної композиції.

Розкриття сюжету через образно-художню систему танцю.

Сюжет у хореографічному творі реалізується за допомогою виражальних засобів танцю:

- хореографічної лексики;
- міміки та жести;
- рисунку танцю;

- музичної драматургії;
- динаміки, темпу та ритму;
- пластичної характеристики персонажів.

Роль авторського бачення.

Розкриття сюжету залежить від художнього задуму балетмейстера. Автор використовує власні прийоми та композиційні рішення для створення драматургічної логіки, підкреслення конфлікту, кульмінації та розв'язки. Індивідуальне бачення хореографа формує унікальність трактування вибраної теми.

Практичні заняття

Мета: набуття навичок вираження сюжетних та конфліктних ситуацій у концертному номері через художньо-образну систему танцю.

Завдання

1. Визначити, за допомогою яких чинників розкривається сюжет в хореографічному номері.
2. Визначити сюжет концертного номера авторської постановки.
3. Розкрити сюжет концертного номера завдяки авторським прийомам та власному художньому баченню.

Запитання для самоперевірки

1. Яке визначення понять «зміст хореографічного твору» та «сюжет хореографічного твору»?
2. За допомогою яких художніх складових розкривається сюжет концертної хореографічної композиції?

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати літературу з теми заняття.
2. Визначити, чи зазнає сюжет змін у разі перестановки окремих танців або трансформації внутрішньої структури певних хореографічних епізодів.
3. Проаналізувати, які засоби сприяють розкриттю характерів дійових осіб.
4. Виявити, за допомогою яких художніх, композиційних та виконавських чинників розгортається й розкривається сюжет хореографічного твору.

Література:

Основна

1. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. Мистецтво балетмейстера: Навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 172 с.
2. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
3. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера: навчальний посібник для педагогічних

університетів, закладів вищої освіти культури і мистецтв. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 157 с.

4. Загайкевич М. П. Драматургія балету. Київ : Наукова думка, 1978. 121 с.
5. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.
6. Кривохижа А. Гармонія танцю : методичний посібник з викладання курсу «Мистецтво балетмейстера» для хореографічних відділень педагогічних університетів. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. Винниченка, 2003. 100 с.
7. Кривохижа А. М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2012. 172 с.
8. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.

Тема 21. Сюжетний (дієвий) танець

Сюжетний танець – дієвий танець. Історія виникнення та етапи розвитку сюжетного танцю. Образність і характеротворення в сюжетній хореографії. Композиційні принципи організації танцю та засоби розкриття сюжетної лінії. Драматургічний розвиток у сюжетному танці. Особливості створення та постановки сюжетних танців. Відтворення явищ навколишнього життя й природи засобами хореографії. Тематичне різноманіття сюжетних танців. Роль і виражальні можливості пантоміми в структурі сюжетного танцю.

Практичні заняття

Мета: набуття навичок створення сюжетного танцю.

Завдання

1. Визначити засоби вираження сюжетної лінії в сюжетному танці.
2. Засвоїти основні принципи драматургії в сюжетному танці.
3. Визначити основну тематику сюжетних номерів.

Запитання для самоперевірки

1. Що означає визначення «дієвий танець»?
2. Хто вважається основоположником «дієвого» танцю?
3. В чому полягає особливість хореографії в «дієвому» танці?

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати літературу з теми заняття.
2. Опрацювати історію виникнення та основні етапи розвитку сюжетного танцю.
3. Засвоїти особливості образності та створення характерів у сюжетній хореографії.
4. Вивчити композиційні принципи організації сюжетного танцю та

засоби розкриття сюжетної лінії.

Література:

Основна

1. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. Мистецтво балетмейстера: Навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 172 с.
2. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
3. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера: навчальний посібник для педагогічних університетів, закладів вищої освіти культури і мистецтв. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 157 с.
4. Загайкевич М. П. Драматургія балету. Київ : Наукова думка, 1978. 121 с.
5. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.
6. Кривохижа А. Гармонія танцю : методичний посібник з викладання курсу «Мистецтво балетмейстера» для хореографічних відділень педагогічних університетів. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. Винниченка, 2003. 100 с.
7. Кривохижа А. М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2012. 172 с.
8. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.

Тема 22. Постановочна робота сюжетного (дієвого) танцю.

Практичні заняття

Мета: створення сюжетного (дієвого) танцю.

Завдання

1. Визначення теми та ідеї хореографічної композиції.
2. Створення лібрето.
3. Визначення музики як основи хореографічної дії.
4. Розуміння композиційної логіки хореографічного твору та взаємозв'язку його структурних частин;
5. Опанування лексичним матеріалом, обраного для постановки хореографічної композиції .
6. Репетиційна робота з виконавцями. Відпрацювання техніки та манери виконання.

Індивідуальне заняття

Мета: створення сюжетного (дієвого) танцю.

Завдання

1. Визначити, якими виражальними засобами користується сюжетний (дієвий) танець.
2. Визначити головні чинники розрізнення сюжетного та безсюжетного танців.

Завдання для самостійної роботи

1. Визначити тему та ідеї хореографічної композиції.
2. Створити лібрето хореографічної композиції.
3. Добрати музичний супровід до хореографічної композиції.
4. Створити хореографічний текст до хореографічної композиції.
5. Репетиційна робота з виконавцями. Відпрацювання техніки та манери виконання.

Практичний показ.

Аналіз та обговорення постановки. Врахування самостійності у практичній роботі студента.

Література:

Основна

1. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. Мистецтво балетмейстера: Навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 172 с.
2. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
3. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера: навчальний посібник для педагогічних університетів, закладів вищої освіти культури і мистецтв. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 157 с.
4. Загайкевич М. П. Драматургія балету. Київ : Наукова думка, 1978. 121 с.
5. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.
6. Кривохижа А. Гармонія танцю : методичний посібник з викладання курсу «Мистецтво балетмейстера» для хореографічних відділень педагогічних університетів. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. Винниченка, 2003. 100 с.
7. Кривохижа А. М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2012. 172 с.
8. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ДО 8 РОЗДІЛУ (ЗАЛІК)

Питання (надати усну відповідь на питання за вибором викладача)

1. Яке визначення понять «зміст хореографічного твору» та «сюжет хореографічного твору»?
2. За допомогою яких художніх складових розкривається сюжет концертної хореографічної композиції?
3. Що означає визначення «дієвий танець»?
4. Хто вважається основоположником «дієвого» танцю?
5. В чому полягає особливість хореографії в «дієвому» танці?

Практичне завдання:

Представити власну хореографічну композицію – сюжетний (дієвий) танець.

РОЗДІЛ 9. МАЛІ КОМПОЗИЦІЙНІ ФОРМИ

Тема 23. Сольний танець та його вирішення у різних жанрах хореографічного мистецтва. Монолог танцівника

Соло (від лат. solos - один, єдиний) як самостійна партія для одного виконавця.

Сольний танець, його виражальні можливості.

Композиційне вирішення сольного танцю в різних стилях хореографічного мистецтва.

Композиційне вирішення сольного танцю у сучасних постановках.

Монолог танцівника як вираження внутрішнього світу, почуттів та думок героя.

Практичні заняття

Мета: набуття навичок створення сольного танцю.

Завдання

1. Визначити тему та ідею сольного танцю.
2. Обрати музичний матеріал для створення сольного танцю.
3. Визначити драматургічну композицію за музичним матеріалом.
4. Дібрати хореографічну лексику відповідно теми та ідеї сольного танцю.
5. Створити сольний танець.

Запитання для самоперевірки

1. Що означає термін «соло» в хореографічному мистецтві?
2. Які виражальні можливості сольного танцю?
3. Як можна пояснити термін «монолог танцівника»?

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати літературу з теми заняття.
2. З'ясувати виражальні можливості сольного танцю.
3. Проаналізувати, яке значення для відтворення задуму постановника мають творча індивідуальність та яскравий талант танцівника і їх прояв у сольному танці.

Література:

Основна

1. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. Мистецтво балетмейстера: Навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 172 с.
2. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
3. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера: навчальний посібник для педагогічних

університетів, закладів вищої освіти культури і мистецтв. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 157 с.

4. Забута Б. І. Музичне забезпечення хореографічних постановок : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Рівне : Волинські обереги, 2011. 194 с.
5. Загайкевич М. П. Драматургія балету. Київ : Наукова думка, 1978. 121 с.
6. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.
7. Кривохижа А. Гармонія танцю : методичний посібник з викладання курсу «Мистецтво балетмейстера» для хореографічних відділень педагогічних університетів. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. Винниченка, 2003. 100 с.
8. Кривохижа А. М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2012. 172 с.
9. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.

Тема 24. Варіація як музично-хореографічна форма.

Варіація (фран. Variation – зміна) як музична форма.

Варіація як хореографічна форма.

Варіація як частина па-де-де, гран па.

Варіація як самотійний епізод.

Види варіацій. Чоловіча варіація. Жіноча варіація. Партерна, стрибкова та комбінована варіація.

Практичні заняття

Мета: набуття навичок складання варіації.

Завдання

1. Обрати вид варіації за складом виконавців.
2. Обрати вид варіації за лексикою.
3. Визначити структуру варіації за музичним матеріалом.
4. Дібрати технічно-ускладнені рухи, що відповідають індивідуальності виконавця.
5. Дібрати рухи, що пов'язують.
6. Створити композицію варіації.

Запитання для самоперевірки

1. Що означає термін «варіація» в музиці?
2. Що означає термін «варіація» в хореографії?
3. Складовою яких музично-хореографічних форм може бути варіація?
4. Які існують види варіацій?

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати літературу з теми заняття.
2. Виконати аналіз варіації Жізелі з балету «Жізель» А. Адана як хореографічної форми.
3. Здійснити запис хореографії варіації Жізелі за музичними тактами.
4. Дібрати музичний матеріал для створення варіації.
5. Визначити спільне та відмінне варіації та монологу танцівника як елементів вистави.

Література:

Основна

1. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. Мистецтво балетмейстера: Навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 172 с.
2. Голдріч О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
3. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера: навчальний посібник для педагогічних університетів, закладів вищої освіти культури і мистецтв. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 157 с.
4. Забута Б. І. Музичне забезпечення хореографічних постановок : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Рівне : Волинські обереги, 2011. 194 с.
5. Загайкевич М. П. Драматургія балету. Київ : Наукова думка, 1978. 121 с.
6. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.
7. Кривохижа А. Гармонія танцю : методичний посібник з викладання курсу «Мистецтво балетмейстера» для хореографічних відділень педагогічних університетів. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. Винниченка, 2003. 100 с.
8. Кривохижа А. М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2012. 172 с.
9. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.

Тема 25. Дует та його та його вирішення у різних жанрах хореографічного мистецтва.

Поняття «ансамбль».

«Дует» (від лат. duo - два) - ансамбль з двох виконавців.

Види дуету.

Танець в унісон. Танець чоловіка та жінки. Танець-діалог.

Форми дуетного танцю.

Па-де-де. Дієвий діалог. Адажіо.

Танцювальний дует, його вирішення в класичних та сучасних балетах.

Практичні заняття

Мета: набуття навичок композиційної побудови дуетного етюду.

Завдання

1. Дібрати музичний матеріал для постановки дуетного етюду.
2. Створити малюнок танцю дуету.
3. Розробити хореографічний текст етюду.

Запитання для самоперевірки

1. В чому полягає сутність поняття «ансамбль»?
2. Що означає термін «дует»?
3. Які існують види і форми дуетного танцю?

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати літературу з теми заняття.
2. Охарактеризувати місце дуетного танцю в хореографічному мистецтві.

Література:

Основна

1. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. Мистецтво балетмейстера: Навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 172 с.
2. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
3. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера: навчальний посібник для педагогічних університетів, закладів вищої освіти культури і мистецтв. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 157 с.
4. Забута Б. І. Музичне забезпечення хореографічних постановок : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Рівне : Волинські обереги, 2011. 194 с.
5. Загайкевич М. П. Драматургія балету. Київ : Наукова думка, 1978. 121 с.
6. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.
7. Кривохижа А. Гармонія танцю : методичний посібник з викладання курсу «Мистецтво балетмейстера» для хореографічних відділень педагогічних університетів. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. Винниченка, 2003. 100 с.

8. Кривохижа А. М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2012. 172 с.
9. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.

Тема 26. Адажіо як музично-хореографічна форма. Трансформація адажіо у різних жанрах хореографічного мистецтва.

Адажіо (італ. Adagio – повільно, спокійно) як музична форма.

Адажіо як хореографічна форма.

Змістове наповнення адажіо. Партії партнерки та кавалера.

Лексика адажіо. Композиційне вирішення.

Трансформація форми адажіо у різних жанрах хореографічного мистецтва.

Практичні заняття

Мета: набуття навичок постановки адажіо.

Завдання

1. Дібрати лексичні елементи, що відповідають технічним можливостям виконавців адажіо.
2. Дібрати з'єднувальні рухи.
3. Скласти хореографічний текст.
4. Створити композицію адажіо.
5. Виконати постановку адажіо.

Запитання для самоперевірки

1. Що означає термін «адажіо» в музиці?
2. Що означає термін «адажіо» в хореографії?
3. Які особливості хореографічної лексики адажіо?

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати літературу з теми заняття.
2. Переглянути балет «Віденський вальс» на музику Штраусів.
3. Визначити адажіо, що є в цьому балеті.
4. Дібрати музичний матеріал для постановки адажіо.

Література:

Основна

1. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. Мистецтво балетмейстера: Навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 172 с.
2. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
3. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера: навчальний посібник для педагогічних

університетів, закладів вищої освіти культури і мистецтв. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 157 с.

4. Забута Б. І. Музичне забезпечення хореографічних постановок : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Рівне : Волинські обереги, 2011. 194 с.

5. Загайкевич М. П. Драматургія балету. Київ : Наукова думка, 1978. 121 с.

6. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.

7. Кривохижа А. Гармонія танцю : методичний посібник з викладання курсу «Мистецтво балетмейстера» для хореографічних відділень педагогічних університетів. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. Винниченка, 2003. 100 с.

8. Кривохижа А. М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2012. 172 с.

9. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.

Тема 27. Ансамбль із трьох, чотирьох, п'яти виконавців.

«Тріо» (від лат. tres — три) — ансамбль із трьох виконавців. Специфіка функціонування тріо в балетній виставі; особливості форми па-де-труа («трійки») як різновиду малої ансамблевої композиції.

«Квартет» (від лат. quartus — четвертий) — ансамбль із чотирьох виконавців. Композиційні та сценічні можливості створення хореографічних номерів для квартету; форма па-де-к'атр як класичний зразок хореографічного ансамблю на чотири особи.

«Квінтет» — ансамбль із п'яти виконавців; особливості його композиційної організації та потенціал у структурі хореографічного твору.

Дієвий та дивертисментний потенціал малих ансамблевих форм у хореографії, їхнє місце у розвитку драматургії сценічного танцю.

Практичні заняття

Мета: набуття навичок створення малої ансамблевої композиційної форми.

Завдання

1. Дібрати музичний матеріал для постановки етюду.
2. Створити малюнок танцю для трьох, чотирьох або п'яти виконавців.
3. Розробити хореографічний текст етюду.

Запитання для самоперевірки

1. Які існують види ансамблів малої композиційної форми?
2. В чому сутність дієвого або дивертисментного характеру малої композиційної форми?

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати літературу з теми заняття.
2. Переглянути балет «Лілея» К. Данькевича в НОУ.
3. Окреслити різновиди малих ансамблевих форм, використаних у постановці.

Література:

Основна

1. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. Мистецтво балетмейстера: Навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 172 с.
2. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
3. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера: навчальний посібник для педагогічних університетів, закладів вищої освіти культури і мистецтв. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 157 с.
4. Забута Б. І. Музичне забезпечення хореографічних постановок : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Рівне : Волинські обереги, 2011. 194 с.
5. Загайкевич М. П. Драматургія балету. Київ : Наукова думка, 1978. 121 с.
6. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.
7. Кривохижа А. Гармонія танцю : методичний посібник з викладання курсу «Мистецтво балетмейстера» для хореографічних відділень педагогічних університетів. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. Винниченка, 2003. 100 с.
8. Кривохижа А. М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2012. 172 с.
9. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.

Тема 28. Хореографічна мініатюра.

Хореографічна мініатюра як мала композиційна форма хореографічного твору.

Генеза становлення та розвитку хореографічної мініатюри. Функціонування мініатюри як структурного елемента балетної вистави. Особливості виконання хореографічних мініатюр на конкурсних програмах, концертних виступах, фестивальних та інших видовищних заходах.

Характерні ознаки хореографічної мініатюри: ідейна виразність, лаконічність форми, оригінальність задуму та специфіка його художнього

втілення. Короткотривалість мініатюри, що зумовлює використання максимально концентрованих виражальних засобів. Особливості складу виконавців та виявлення в мініатюрі їхніх індивідуальних творчих і технічних можливостей.

Мобільність і адаптивність хореографічної мініатюри до різних умов концертного виконання.

Практичні заняття

Мета: набуття навичок створення хореографічної мініатюри.

Завдання

1. Визначити тему та ідею хореографічної мініатюри.
2. Створення лібрето.
3. Обрати музичний матеріал для створення хореографічної мініатюри.
4. Визначити драматургічну композицію за музичним матеріалом.
5. Дібрати хореографічну лексику відповідно теми та ідеї хореографічної мініатюри.

Запитання для самоперевірки

1. Які характерні ознаки хореографічної мініатюри?
2. В чому сутність хореографічної мініатюри як складової балетної вистави?

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати літературу з теми заняття.
2. Переглянути та проаналізувати хореографічні мініатюри П. Вірського «Подольночка» та «Ой під вішнею».
3. Дібрати музичний матеріал до майбутньої авторської хореографічної мініатюри.
4. Скласти композиційний план майбутньої авторської хореографічної мініатюри.

Література:

Основна

1. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. Мистецтво балетмейстера: Навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 172 с.
2. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
3. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера: навчальний посібник для педагогічних університетів, закладів вищої освіти культури і мистецтв. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 157 с.
4. Забута Б. І. Музичне забезпечення хореографічних постановок : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Рівне : Волинські обереги, 2011. 194 с.

5. Загайкевич М. П. Драматургія балету. Київ : Наукова думка, 1978. 121 с.
6. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.
7. Кривохижа А. Гармонія танцю : методичний посібник з викладання курсу «Мистецтво балетмейстера» для хореографічних відділень педагогічних університетів. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. Винниченка, 2003. 100 с.
8. Кривохижа А. М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2012. 172 с.
9. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.

Тема 29. Постановочна робота малої композиційної форми.

Практичні заняття

Мета: набуття навичок створення малої композиційної форми.

Завдання

1. Визначення теми та ідеї хореографічної композиції.
2. Визначення форми хореографічної композиції.
3. Створення лібрето.
4. Визначення музики як основи хореографічної дії.
5. Осягнення можливостей міжвидового синтезу в хореографії.
6. Опанування лексичним матеріалом, обраного для постановки хореографічної композиції .
7. Репетиційна робота з виконавцями. Відпрацювання техніки та манери виконання.

Індивідуальне заняття

Мета: набуття навичок створення малої композиційної форми.

Завдання

1. Визначити тему та ідею хореографічної композиції.
2. Визначити форму хореографічної композиції.
3. Створити лібрето.

Завдання для самостійної роботи

1. Визначити тему та ідеї хореографічної композиції.
2. Визначити форму хореографічної композиції.
3. Створити лібрето хореографічної композиції.
4. Добрати музичний матеріал до хореографічної композиції.
5. Створити хореографічний текст до хореографічної композиції.
6. Репетиційна робота з виконавцями. Відпрацювання техніки та манери виконання.

Практичний показ.

Аналіз та обговорення постановки. Врахування самостійності у практичній роботі студента.

Література:

Основна

1. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. Мистецтво балетмейстера: Навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 172 с.
2. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
3. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера: навчальний посібник для педагогічних університетів, закладів вищої освіти культури і мистецтв. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 157 с.
4. Забута Б. І. Музичне забезпечення хореографічних постановок : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Рівне : Волинські обереги, 2011. 194 с.
5. Загайкевич М. П. Драматургія балету. Київ : Наукова думка, 1978. 121 с.
6. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.
7. Кривохижа А. Гармонія танцю : методичний посібник з викладання курсу «Мистецтво балетмейстера» для хореографічних відділень педагогічних університетів. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. Винниченка, 2003. 100 с.
8. Кривохижа А. М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2012. 172 с.
9. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

До 9 РОЗДІЛУ

Питання (надати усну відповідь на питання за вибором викладача)

1. Що означає термін «соло» в хореографічному мистецтві?
2. Які виражальні можливості сольного танцю?
3. Як можна пояснити термін «монолог танцівника»?
4. Що означає термін «варіація» в музиці та в хореографії?
5. Складовою яких музично-хореографічних форм може бути варіація?
6. Які існують види варіацій?
7. В чому полягає сутність поняття «ансамбль»?
8. Що означає термін «дует»?
9. Які існують види і форми дуетного танцю?
10. Що означає термін «адажіо» в музиці та в хореографії?
11. Які особливості хореографічної лексики адажіо?
12. Які існують види ансамблів малої композиційної форми?
13. В чому сутність дієвого або дивертисментного характеру малої композиційної форми?
14. Які характерні ознаки хореографічної мініатюри?
15. В чому сутність хореографічної мініатюри як складової балетної вистави?

Практичне завдання:

Представити власну хореографічну композицію – малу композиційну форму.

4. Структура освітнього компонента

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
Лек.		Пр.	Сем.	Інд.	СРС	
1	2	3	4	5	6	7
V СЕМЕСТР						
РОЗДІЛ 7. ЛІТЕРАТУРНО-ДРАМАТУРГІЧНА ОСНОВА ХОРЕОГРАФІЇ						
Тема 18. Художньо-образна та сюжетна основа хореографічної композиції.		2	14		1	8
Тема 19. Композиційно-драматургічний план танцювального твору (лібрето).		2	14		1	10
Усього годин за розділом 7		4	28		2	18
РОЗДІЛ 8. ЗМІСТ І СЮЖЕТ ХОРЕОГРАФІЧНОГО ТВОРУ						
Тема 20. Змістово-сюжетна організація хореографічної композиції.		2	10			8
Тема 21. Сюжетний (дієвий) танець			10			10
Тема 22. Постановочна робота сюжетного (дієвого) танцю.			14		2	12
Усього годин за розділом 8			34		2	30
<i>Усього годин за V семестр</i>	120	6	62		4	48
VI СЕМЕСТР						
РОЗДІЛ 9. МАЛІ КОМПОЗИЦІЙНІ ФОРМИ						
Тема 23. Сольний танець та його вирішення у різних жанрах хореографічного мистецтва. Монолог танцівника		1	8			6
Тема 24. Варіація як музично-хореографічна форма.		1	8			6
Тема 25. Дует та його та його вирішення у різних жанрах хореографічного мистецтва.		1	8			6
Тема 26. Адажіо як музично-хореографічна форма. Трансформація адажіо у різних жанрах хореографічного мистецтва.		1	8			6
Тема 27. Ансамбль із трьох, чотирьох, п'яти виконавців.		1	8			6
Тема 28. Хореографічна мініатюра.		1	8			6
Тема 29. Постановочна робота малої композиційної форми.			14		4	12
Усього годин за розділом 9		6	62		4	48
<i>Усього годин за VI семестр</i>	120	6	62		4	48
<i>Разом</i>	240	12	124		8	96

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Художньо-образна та сюжетна основа хореографічної композиції.	14
2.	Композиційно-драматургічний план танцювального твору (лібрето).	14
3.	Змістово-сюжетна організація хореографічної композиції.	10
4.	Сюжетний (дієвий) танець	10
5.	Постановочна робота сюжетного (дієвого) танцю.	14
6.	Сольний танець та його вирішення у різних жанрах хореографічного мистецтва. Монолог танцівника	8
7.	Варіація як музично-хореографічна форма.	8
8.	Дует та його вирішення у різних жанрах хореографічного мистецтва.	8
9.	Адажіо як музично-хореографічна форма. Трансформація адажіо у різних жанрах хореографічного мистецтва.	8
10.	Ансамбль із трьох, чотирьох, п'яти виконавців.	8
11.	Хореографічна мініатюра.	8
12.	Постановочна робота малої композиційної форми.	14
	Разом	124

6. Теми індивідуальних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Художньо-образна та сюжетна основа хореографічної композиції.	1
2	Композиційно-драматургічний план танцювального твору (лібрето).	1
..3.	Постановочна робота сюжетного (дієвого) танцю.	2
4	Постановочна робота малої композиційної форми.	4
	Разом	8

7. Теми для самостійного опрацювання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Художньо-образна та сюжетна основа хореографічної композиції.	8
2	Композиційно-драматургічний план танцювального твору (лібрето).	10
3	Змістово-сюжетна організація хореографічної композиції.	8
4	Сюжетний (дієвий) танець	10

5	Постановочна робота сюжетного (дієвого) танцю.	12
6	Сольний танець та його вирішення у різних жанрах хореографічного мистецтва. Монолог танцівника	6
7	Варіація як музично-хореографічна форма.	6
8	Дует та його та його вирішення у різних жанрах хореографічного мистецтва.	6
9	Адажіо як музично-хореографічна форма. Трансформація адажіо у різних жанрах хореографічного мистецтва.	6
10	Ансамбль із трьох, чотирьох, п'яти виконавців.	6
11	Хореографічна мініатюра.	6
12	Постановочна робота малої композиційної форми.	12
	Разом	96

8. Методи та форми навчання

Програма передбачає словесні, наочні, проблемно-пошукові, методи дослідження, творчі, репродуктивні методи, , інтерактивні методи.

Форми навчання:

- лекція, перегляд відео-матеріалів, конспектування.
- практичні заняття: виконання практичних завдань, опитування студентів, виконання творчих завдань .
- індивідуальна робота з солістами. Практичний показ і аналіз власних постановок.
- самостійна робота з навчально-методичною літературою та відео-матеріалами: аналіз, виконання завдань.

9. Методи та форми контролю

- виконання практичних завдань;
- практичний показ авторської постановки хореографічного твору малої композиційної форми з наданням художньо-аналітичних відомостей;
- опитування;
- залік (5 семестр); іспит (6 семестр).

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ДО ЗАЛІКУ (5 семестр)

Питання (надати усну відповідь на питання за вибором викладача)

1. Як проявляється зв'язок літературного твору та п'єси драматичного театру?
2. Як проявляється зв'язок літературного твору та лібрето хореографічного твору?
3. Які існують засоби вираження літературно-драматургічного змісту в хореографічному мистецтві?
4. В чому полягають особливості постановочної роботи над

хореографічним твором, створюваним за сюжетом, запозиченим з літератури?

5. З чого складається програма хореографічного твору
6. Для кого створюється програма хореографічного твору?
7. Для кого створюється лібрето?
8. Яке визначення понять «зміст хореографічного твору» та «сюжет хореографічного твору»?
9. За допомогою яких художніх складових розкривається сюжет концертної хореографічної композиції?
10. Що означає визначення «дієвий танець»?
11. В чому полягає особливість хореографії в «дієвому» танці?

Практичне завдання:

Представити власну хореографічну композицію – сюжетний (дієвий) танець, з наданням художньо-аналітичних відомостей.

ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ ДО ІСПИТУ (6 семестр)

Представити власну хореографічну композицію – малу композиційну форму, з наданням художньо-аналітичних відомостей в розгорнутому вигляді (обґрунтування, презентація).

11. Оцінювання результатів навчання

Оцінка "А – відмінно" виставляється студенту, що показав глибоке і упевнене знання програмного матеріалу, вільно орієнтується в питаннях теорії предмету, виявив творчі здібності.

1. Здобувач освіти отримує оцінку «А» що виявив впевнені знання про:

- музику як основу хореографічної дії;
- розуміння композиційної логіки хореографічного твору та взаємозв'язку його структурних частин;
- закони драматургії та методи їх застосування у власному хореографічному творі;

2. Здобувач освіти отримує оцінку «А» продемонструвавши стабільні вміння:

- емоційно-образного відчуття і розуміння змісту музики;
- самостійного аналізу інтонаційної і темпо-ритмічної будови музичного твору;
- віднаходження образно-хореографічного виявлення, адекватного образному змісту, формі та стилю музичної основи;
- використання лексики класичного, характерного, історико-побутового та сучасних форм танцю (джаз, модерн, контемпорарі та ін.), їх трансформації у хореографічних постановках.

3. (для V семестру) Обов'язковою є демонстрація авторської постановки хореографічного твору - сюжетного (дієвого) танцю з наданням художньо-аналітичних відомостей.

3. (для VI семестру) Обов'язковою є демонстрація авторської постановки хореографічного твору малої композиційної форми з наданням художньо-аналітичних відомостей в розгорнутому вигляді (обґрунтування, презентація).

Оцінка **"В – дуже добре"** виставляється студенту, що виявив достатньо високий рівень знань з теорії предмету, продемонстрував стабільні практичні навички, окремі помилки незначні і не торкаються основ предмету.

1. Здобувач освіти отримує оцінку «В» виявивши впевнені знання про:

- музику як основу хореографічної дії;
- розуміння композиційної логіки хореографічного твору та взаємозв'язку його структурних частин;;

- закони драматургії та методи їх застосування у власному хореографічному творі;

2. Здобувач освіти отримує оцінку «В» продемонструвавши стабільні вміння:

- емоційно-образного відчуття і розуміння змісту музики;
- самостійного аналізу інтонаційної і темпо-ритмічної будови музичного твору;

- віднаходження образно-хореографічного виявлення, адекватного образному змісту, формі та стилю музичної основи;

- використання лексики класичного, характерного, історико-побутового та сучасних форм танцю (джаз, модерн, контемпорарі та ін.), їх трансформації у хореографічних постановках.

3. (для V семестру) Обов'язковою є демонстрація авторської постановки хореографічного твору - сюжетного (дієвого) танцю з наданням художньо-аналітичних відомостей.

3. (для VI семестру) Обов'язковою є демонстрація авторської постановки хореографічного твору малої композиційної форми з наданням художньо-аналітичних відомостей в розгорнутому вигляді (обґрунтування, презентація).

Оцінка **"С – добре"** виставляється студенту, що виявив достатньо високий рівень знань з теорії та предмету, продемонстрував стабільні практичні навички, окремі помилки незначні і не торкаються основ предмету.

1. Здобувач освіти отримує оцінку «С» що виявив впевнені знання про:

- музику як основу хореографічної дії;

- розуміння композиційної логіки хореографічного твору та взаємозв'язку його структурних частин;;
- закони драматургії та методи їх застосування у власному хореографічному творі;

2. Здобувач освіти отримує оцінку «С» продемонструвавши стабільні вміння:

- емоційно-образного відчуття і розуміння змісту музики;
- самостійного аналізу інтонаційної і темпо-ритмічної будови музичного твору;
- віднаходження образно-хореографічного виявлення, адекватного образному змісту, формі та стилю музичної основи;
- використання лексики класичного, характерного, історико-побутового та сучасних форм танцю (джаз, модерн, контемпорарі та ін.), їх трансформації у хореографічних постановках.

3. (для V семестру) Обов'язковою є демонстрація авторської постановки хореографічного твору - сюжетного (дієвого) танцю з наданням художньо-аналітичних відомостей.

3. (для VI семестру) Обов'язковою є демонстрація авторської постановки хореографічного твору малої композиційної форми з наданням художньо-аналітичних відомостей в розгорнутому вигляді (обґрунтування, презентація).

Оцінка "**D – задовільно**" виставляється студенту, що показав неповні знання з окремих теоретичних питань, допущені помилки не викривляють сутності предмету.

1. Здобувач освіти отримує оцінку «D» виявши неповні знання про:

- музику як основу хореографічної дії;
- розуміння композиційної логіки хореографічного твору та взаємозв'язку його структурних частин;;
- закони драматургії та методи їх застосування у власному хореографічному творі;

2. Здобувач освіти отримує оцінку «D» продемонструвавши вміння (але упевненість вмінь є не достатньою):

- емоційно-образного відчуття і розуміння змісту музики;
- самостійного аналізу інтонаційної і темпо-ритмічної будови музичного твору;
- віднаходження образно-хореографічного виявлення, адекватного образному змісту, формі та стилю музичної основи;
- використання лексики класичного, характерного, історико-побутового та сучасних форм танцю (джаз, модерн, контемпорарі та ін.), їх трансформації у хореографічних постановках.

3. (для V семестру) Обов'язковою є демонстрація авторської постановки хореографічного твору - сюжетного (дієвого) танцю з наданням художньо-аналітичних відомостей.

3. (для VI семестру) Обов'язковою є демонстрація авторської постановки хореографічного твору малої композиційної форми з наданням художньо-аналітичних відомостей в розгорнутому вигляді (обґрунтування, презентація).

Оцінка **"Е – достатньо"** виставляється студенту, що показав неповні знання з окремих теоретичних питань, допущені помилки не викривляють сутності предмету.

1.Здобувач освіти отримує оцінку «Е» що виявив неповні знання про:

- музику як основу хореографічної дії;
- розуміння композиційної логіки хореографічного твору та взаємозв'язку його структурних частин;;
- закони драматургії та методи їх застосування у власному хореографічному творі;

2. Здобувач освіти отримує оцінку «Е» продемонструвавши вміння (але упевненість вмінь є не достатньою):

- емоційно-образного відчуття і розуміння змісту музики;
- самостійного аналізу інтонаційної і темпо-ритмічної будови музичного твору;
- віднаходження образно-хореографічного виявлення, адекватного образному змісту, формі та стилю музичної основи;
- використання лексики класичного, характерного, історико-побутового та сучасних форм танцю (джаз, модерн, контемпорарі та ін.), їх трансформації у хореографічних постановках.

3. (для V семестру) Обов'язковою є демонстрація авторської постановки хореографічного твору - сюжетного (дієвого) танцю з наданням художньо-аналітичних відомостей.

3. (для VI семестру) Обов'язковою є демонстрація авторської постановки хореографічного твору малої композиційної форми з наданням художньо-аналітичних відомостей в розгорнутому вигляді (обґрунтування, презентація).

Оцінка **"FX – незадовільно"** виставляється студенту, що виявив незнання основоположних питань, що складають суть предмету.

1.Здобувач освіти отримує оцінку «FX» що виявив неповні знання про:

- музику як основу хореографічної дії;
- розуміння композиційної логіки хореографічного твору та взаємозв'язку його структурних частин;;
- закони драматургії та методи їх застосування у власному хореографічному творі;

2. Здобувач освіти отримує оцінку «FX» не продемонструвавши вміння (або упевненість вмінь є не достатньою):

- емоційно-образного відчуття і розуміння змісту музики;
- самостійного аналізу інтонаційної і темпо-ритмічної будови музичного твору;
- віднаходження образно-хореографічного виявлення, адекватного образному змісту, формі та стилю музичної основи;
- використання лексики класичного, характерного, історико-побутового та сучасних форм танцю (джаз, модерн, контемпорари та ін.), їх трансформації у хореографічних постановках.

3. (для V семестру) Здобувач освіти отримує оцінку «FX», якщо продемонстрована власна постановка хореографічного твору - сюжетного (дієвого) танцю з наданням художньо-аналітичних відомостей не відповідає вимогам за часовою подовженістю, формою, композиційною цілісністю і виконана у недостатній якості.

3. (для VI семестру) Здобувач освіти отримує оцінку «FX», якщо продемонстрована власна постановка хореографічного твору малої композиційної форми з наданням художньо-аналітичних відомостей в розгорнутому вигляді (обґрунтування, презентація) не відповідає вимогам за часовою подовженістю, формою, композиційною цілісністю і виконана у недостатній якості.

Оцінка **"F – незадовільно"** виставляється студенту, що виявив незнання основоположних питань, що складають суть предмету.

1. Здобувач освіти отримує оцінку «F» що не виявив знання про:

- музику як основу хореографічної дії;
- розуміння композиційної логіки хореографічного твору та взаємозв'язку його структурних частин;
- закони драматургії та методи їх застосування у власному хореографічному творі;

2. Здобувач освіти отримує оцінку «F» не продемонструвавши вміння:

- емоційно-образного відчуття і розуміння змісту музики;
- самостійного аналізу інтонаційної і темпо-ритмічної будови музичного твору;
- віднаходження образно-хореографічного виявлення, адекватного образному змісту, формі та стилю музичної основи;
- використання лексики класичного, характерного, історико-побутового та сучасних форм танцю (джаз, модерн, контемпорари та ін.), їх трансформації у хореографічних постановках.

3. (для V семестру) Здобувач освіти отримує оцінку «F», якщо постановка хореографічного твору - сюжетного (дієвого) танцю з наданням художньо-аналітичних відомостей не є авторською, або вона не відповідає вимогам за часовою подовженістю, формою, композиційною цілісністю і виконана у недостатній якості.

3. (для VI семестру) Здобувач освіти отримує оцінку «F», якщо постановка хореографічного твору малої композиційної форми з наданням художньо-аналітичних відомостей в розгорнутому вигляді (обґрунтування, презентація) не є авторською, або вона не відповідає вимогам за часовою подовженістю, формою, композиційною цілісністю і виконана у недостатній якості.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	зараховано
82 – 89	B	Добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	Задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів, які отримують студенти

Розділ 7		Розділ 8			Накопичені бали впродовж семестру
<i>T</i> 18	<i>T</i> 19	<i>T</i> 20	<i>T</i> 21	<i>T</i> 22	
12	12	10	12	14	60

Розділ 9							Накопичені бали впродовж семестру
<i>T</i> 23	<i>T</i> 24	<i>T</i> 25	<i>T</i> 26	<i>T</i> 27	<i>T</i> 28	<i>T</i> 29	
8	8	8	8	8	8	12	60

Залік/Іспит

Накопичені бали впродовж семестру	Практичний показ	Разом (підсумкова оцінка - ПО)
60	40	100

11. Методичне забезпечення

Навчально – методичний комплекс освітнього компонента:

- робоча програма;
- теми і плани лекцій;
- методичні рекомендації та завдання до практичних занять;
- методичні рекомендації з організації та завдання до самостійної роботи;
- методичні рекомендації до написання аналітичних відомостей хореографічної композиції.

12. Рекомендована література

Основна

1. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. Мистецтво балетмейстера: Навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 172 с.
2. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
3. Гутник І. Танцювальна сюїта та специфіка її постановки в народно-сценічному танці. *Теорія та методика викладання фахових дисциплін : зб. наук.-методич. пр. кафедри народної хореографії КНУКіМ*. Київ : ТОВ «Видавничий будинок “Аванпост-Прим”», 2014. С. 22–33.
4. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера: навчальний посібник для педагогічних університетів, закладів вищої освіти культури і мистецтв. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 157 с.
5. Забута Б. І. Музичне забезпечення хореографічних постановок : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Рівне : Волинські обереги, 2011. 194 с.
6. Загайкевич М. П. Драматургія балету. Київ : Наукова думка, 1978. 121 с.
7. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.
8. Колосок О. Пошуки образного рішення хореографічної композиції : методичні вказівки з предмету «Мистецтво балетмейстера». Київ : Видавничий центр НАУ, 1997. 18 с.
9. Кривохижа А. Гармонія танцю : методичний посібник з викладання курсу «Мистецтво балетмейстера» для хореографічних відділень педагогічних університетів. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. Винниченка, 2003. 100 с.
10. Кривохижа А. М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2012. 172 с.
11. Лань О. Мистецтво балетмейстера: хореографія великої форми: навчально-методичний посібник. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2019. 80 с.
12. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.
13. Шариков Д. «Contemporary dance» у балетмейстерському мистецтві. Київ : КиМУ, 2010. 173 с..
14. Шевченко В. Т. Мистецтво балетмейстера в народно-сценічній хореографії : навч.-методич. посіб. Київ : ДАКККіМ, 2006. 184 с.

Додаткова

1. Бойко О. С. Художній образ в українському народно-сценічному танці: монографія. Київ: Видавництво Ліра-К, 2015.
2. Бондаренко Л. Методика хореографічної роботи в школі. – Київ: Музична Україна, 1974. – 240 с.
3. Василенко К. Ю. Український танець : підручник. Київ : ІПКПК, 1997. 282 с.
4. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис. Київ : Оберіг, 1991. Т. 2. 448 с.
5. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис. Київ : Оберіг, 1991. Т. 1. 456 с.
6. Голдрич О. С. Методика роботи з хореографічним колективом. Львів : Каменярь, 2002. 64 с.
7. Годовський В. М., Гордеев В. А. Танці для дітей: репертуарний збірник та методичні поради для студентів вищих навчальних закладів та керівників хореографічних колективів. Випуск 2. – Рівне: РДГУ, 2002. – 71 с.
8. Годовський В. М., Гордеев В. А. Танці для дітей: репертуарний збірник та методичні поради для студентів вищих навчальних закладів та керівників хореографічних колективів.
9. Гуменюк А. Українські народні танці. Київ : Видавництво академії наук Української РСР, 1962. 360 с.
10. Гутник І. Основні принципи роботи над стилізацією народного танцю. *Теорія та методика викладання фахових дисциплін : зб. наук.-методич. пр. кафедри народної хореографії КНУКіМ*. Київ : ТОВ «Видавничий будинок “Аванпост-Прим”», 2014. С. 11–21.
11. Зубатов С. Методика викладання українського народного танцю. Другий рік навчання : підручник. Київ : Ліра-К, 2018. 416 с.
12. Зубатов С. Методика викладання українського народного танцю. Перший рік навчання : підручник. Київ : Ліра-К, 2017. 376 с.
13. Зубатов С. Стиль викладання в хореографії. Київ : Ліра-К, 2019. 92 с.
14. Колесниченко Ю. Інструменти хореографа. Терминологія хореографії. Київ : Кафедра, 2012. 658 с.
15. Колосок О. Пошуки образного рішення хореографічної композиції : методичні вказівки з предмету «Мистецтво балетмейстера». Київ : Видавничий центр НАУ, 1997. 18 с.
16. Лань О. Методи режисури видовищно-театралізованих заходів у хореографії : методична розробка. З досвіду роботи народного художнього колективу «Модерн-балет та школа-студія сучасного танцю «АКВЕРІАС». – Львів: «Камула», 2019. – 52 с.
17. Лань О. Актуальність втілення прийомів сучасного перформансу в практиці режисури одноактного балету .Сучасне хореографічне мистецтво : підґрунтя, тенденції, перспективи, тенденції розвитку : навчально-методичний посібник : упоряд. О. Плахотнюк // О. Плахотнюк, Л. Андрущук, Т. Благова та інші. Львів: СПОЛОМ, 2016. 240 с.

18. Литвиненко В. А. Зразки народної хореографії : підручник. Київ : Альтпрес, 2007. 468 с.
19. Старікова К. Р. Специфіка та особливості використання хореографії у театральних виставах. *Сценічне мистецтво: творчі надбання та інноваційні процеси: матеріали II Всеукраїнської наукової конференції професорсько-викладацького складу, докторантів, аспірантів та магістрантів.* – Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2020. – 299 с.
20. Чепалов О. Хореографічний театр Західної Європи ХХ ст. : монографія. Харків : ХДАК, 2007. 344 с.
21. Шариков Д. Мистецтвознавча наука хореологія як феномен художньої культури : монографія. Київ : КиМУ, 2013. 204 с.